

Pariisin X Biennaali: Teknologian ankeaa arkea

U. S. — Pariisi (Mirja Bolgár)

Taas on koottu Pariisiin suuri määrä taidetta, jonka toivotaan edustavan avantgardismia, uusimpia valtasuuntia ja rohkeimpia marginaalilöytöjä. Biennaalien paras anti on tähän asti ollut värikkäisyys ja ennakkoluulottomuus; joinakin vuosina on katsojilla ollut

Maailman taide oli vain sitä, mitä satakunta valittua taiteilijaa pystyi esittämään keskuskomitean ankan ja askeettisen näkemyksen puitteissa. Didaktinen piirre tuli yhä enemmän näkyville, karu ja kurinalainen teknologian ote.

Tänä syksynä on tämä ote vieläkin tiukempi enkä enää ihmettele sitä, ettei esim. Suomi ole päässyt mukaan — ehkä meillä olisi voinut olla jotain yleisistä linjasta poikkeavaakin ja se olisi ollut organisaattoreille kauhistus.

Katsojakato

Yleisvaikutelma on ankea jo senkin takia, että vaikka työt on pantu väljästi näytteille avaraan ja valoisaan Tokion palatsiin (entinen Arts Modernes) ja sen viereiseen kaupunginmuseoon, ne eivät pysty houkuttelemaan paikalle yleisöä: ei mitään menneiden vuosien juhlatuntua, jos ei skandaalin eikä provokaationkäräyäkään. Avajaisten jälkeisinä päivinä kiertele saleissa harvavärisiä katsojia, joita mikään ei näytä innostavan.

Tuolla väentelee joku televisiorivin komentotaulun nappuloita nähdäkseen itsensä kuvaruudussa, joku katselee tatuointitaiteilijan turhia yrityksiä löytää uhrilleen, kolmas poimii lattialta sinne hajan hajan siroteltuja valokuvia, muistoja vuosisadan alun perhealbumista. Saksalaisen taiteilijan (Albrecht D.) sadistis-eroottiset valokuvat myös joitakin, mutta mitään sen kummempaa intoa ei ole nähtävissä, enkä usko sattuneeni paikalle aivan poikkeuksellisenä hetkenä. Ikävä sanoa, mutta tämä näyttely on ikävä. Harmaa yksi-

toikkoisuus henkii kaikkialta, eikä teknologian voittokulku ainakaan ole omiaan sitä hälventämään.

Videon vuosikymmen

Video vallitsee monessa salissa, aivan kuin Kasselin viimeisessä Documentassa. Jokymmen vuotta videota, elektronikka taiteen palveluksessa, eikä tämän näyttävämpiin tuloksiin ole päästy! On totta, että tavanomaiset museotilat eivät tee oikeutta tälle visuaalis-
auditiiviselle taidemuodolle. Video vaatii keskittymistä ja aikaa, nojatuoleja ja saleja, joiden valkokankaalle kuvat heijastetaan.

Harvalla katsojalla on tilaisuus keskellä työpäivää sukeltaa jonkin sosiologisen tutkimuksen labyrinthiin (ranskalainen Untel, Jokamiehen ryhmä) tai vajota esteettis-filosofiseen mietiskelyyn kahdentoista aurinko- tai aaltovariaation edessä (Mary Lucier). Kuitenkin olen varma, että jos videolle löydetäisiin omat esittelytilansa ja aivan uudet lähestymisväylät, siitä voisi kehittyä suuren yleisön taidetta.

Enemmän kuin muoti

Video on tietenkin enemmän kuin muoti. Se todistaa teknisesti ylikohentuneen maailman taiteen koneellistumista ja yhdenmu-
kaistumista, sarjatuotantoa tälläkin alalla. Videossa kohtaavat toisensa taiteet, tiede ja monet nyky maailman ongelmat, mutta se vaatii aivan toisenlaista rytmistä vastaanoton hetkellä kuin moderni, jo tavaksi tullut kiire. Videosaleja katsellessa tuli

siellä jopa hauskaa — muistan ne ympäristöteokset, joiden sisälmyksiin sukelsi kokonaisia pariisilaisperheitä, lapset kirkuivat riemusta ja vanhemmat kokoilivat värikkäitä mainoslehtisiä ja serpentiinejä. Mutta jo viime keralla näkyi Kasselin Documentan diktatuuri ja sen kaventava, tekisi mieli sanoa sterilisoiva vaikutus.

Latinalaisamerikkalaisen osaston huolestuttavimpia hahmoja on Hecitor Gluffré ja hänen suuret muutokuvansa. Tässä taiteilijan vaimo (Argentiina).

mieleen uudentyylinen kirkko tai lahkolaisten hartaushetki. Monet esitykset olivat mykkiä ja vetosivat vain katseeseen; niiden juoni oli niin sisäinen, vivahteille rakennettu, ettei voi ajatellaakaan työn avautumista ellei seuraa seremoniaa alusta loppuun. Sen päättyessä törmää pakostakin häiritsevään ympäristöön, sillä hiljaisena ja monotonisenaakin näyttely luo tilaan liikettä, aistimusten kenttää jakavia ilmiöitä.

Paikalliset erikoisuudet

Kun videon rauhasta siirtyy esim. siihen melumyllyn, jota ruotsalaisen Anders Åbergin Joonas valaan vatsassa

edustaa, ymmärtää näyttelyn si-
joituksen kahteen erilliseen rakennukseen. Tokion palatsissa kuuluu lakkaamatta kuin posetiivista ruotsalainen kansanmusiikki, alituisen toistuvat sävelmät, jotka Åberg on nauhoittanut kirkkuväriin jättäjänsä haitariinsa. Valaan vatsassa on sitten "tyypillisiä" ruotsalaisia postikorttimaisemia ja osallistuvia runoja. Pohjoismaisen esikaupunkijäljennöksen rinnalle taiteilija on rakentanut pahvista, savesta ja muovista brasillalaisen Rio Favelan näyttäkseen kai kurjuuden ja köyhyyden sukulaisperheet kaikkialla maailmassa.

Mistään esteettisestä valin-

nasta ei ole täällä kysymys. Taiteilijat tuntuvat pikemminkin olevan ymmällään; he ihmettelevät itsekin työnsä tarkoitusta, miettivät uusia muotoja, joita moderni maailma heille tarjoaa. Mutta he miettivät myös traditioita ehkä enemmän kuin koskaan.

On paradoksaalista huomata, kuinka kansanperinteet, tietty etnologis-historiallinen piirre, löytää tiensä näihin standarditaiteen saleihin. Täällä nähdään — varmaan ensimmäistä kertaa vuosiin — sveitsiläisiä akvarelleja ja valtavia neuletoita (Raymonde Arcier), jotka kulkevat perinnön nimellä. Texasin ja Kalifornian pojat toistavat myös täällä omia myyttejään: Tokion palatsin eteen leiriytyneet Villin Lannen vankkurit, joihin on ripustettu lehmänkallioja, satuloita ja metallihelyjä, muistuttavat yhä elävästä menneisyydestä. Ne vastustavat paikalliskulttuurin nimissä sitä yleistymisen vaaraa, joka uhkaa taidetta koko planeetalla.

Ehkä latinalais-amerikkalainen osasto — ainoa erillisosasto tänä vuonna — on myös pantava tietyn vastustamismentaliiteetin tiliin. Mieli kuvitus ja oma näkemys, on se sitten maantieteellinen, sosiologinen tai poliittinen, on siellä värikämpi, ikään kuin verevämpi kuin muilla sekaosastoilla, missä tuskin enää erottaa Eurooppaa Aasiasta, saati sitten maita toisistaan.

Tienristeyksessä

Olen nähnyt päivinä ihaillut ranskalaisia kriitikoita, kun he ovat pystyneet esittelemään selkeästi tämän biennaalin eri suuntia ja koulukuntia: intimistit, regionalistit, post-konseptuaalinen taide, analyttikot, nykytieteiden kannattajat... Itse näyttelystä ei ainakaan maallikko erota muuta kuin tyyliä, jotka muistuttavat aivan ilmeisesti lähimmän naapurin tyyliä.

Kaikkein selvintä tässä näyttelyssä on sen paksu opas, töiden luettelo, jonka alkuun kansainvälisen valitsijakomission jäsenet ovat kirjoittaneet oman näkemyksensä, perustelleet kriteere-

jään. Sieltä nuo tendenssit varmasti löytyvät, jopa paremmin kuin Seinen rannalla esitellyistä töistä.

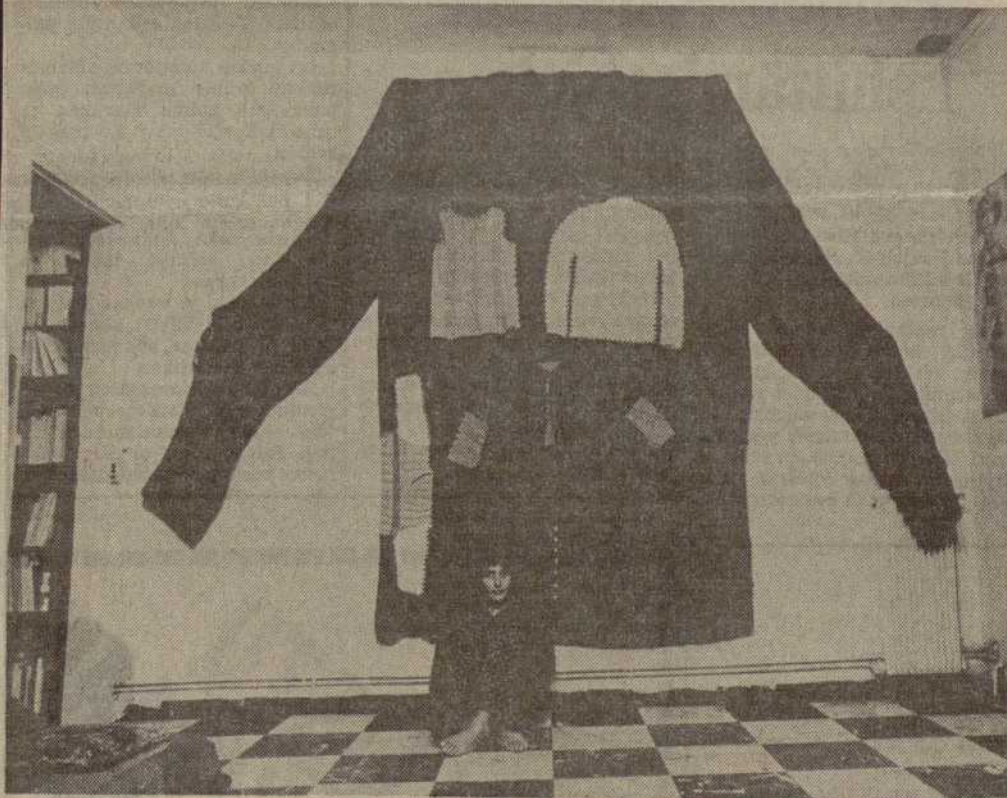
Hienoista johdatuksista opimme esim. happeningin ja performansen erot, saamme kuulla, että päinvastoin kuin Kasselin, jonka teoreettinen kuri on höltynyt (?) ja Venetsiassa, jossa yritetään antaa yleiskatsaus, Pariisin biennaalissa vallitsee loogiikka, selkeys ja — istu ja pala! — improvisaatio.

Viimemainitusta en nähnyt muuta kuin joitakin hajanaista velttoja suorituksia — turhia taiteilijayrityksiä, Madame Récamier silkkitusuun ja röhkelöin rakennetussa uudessa miljöössä, sveitsiläinen kutojatar jättiläisneuleen alla, pari saksalaista jotka hokevat tylsääntuneisesti "Was ist Kunst?" saamatta siihen mitään vastausta.

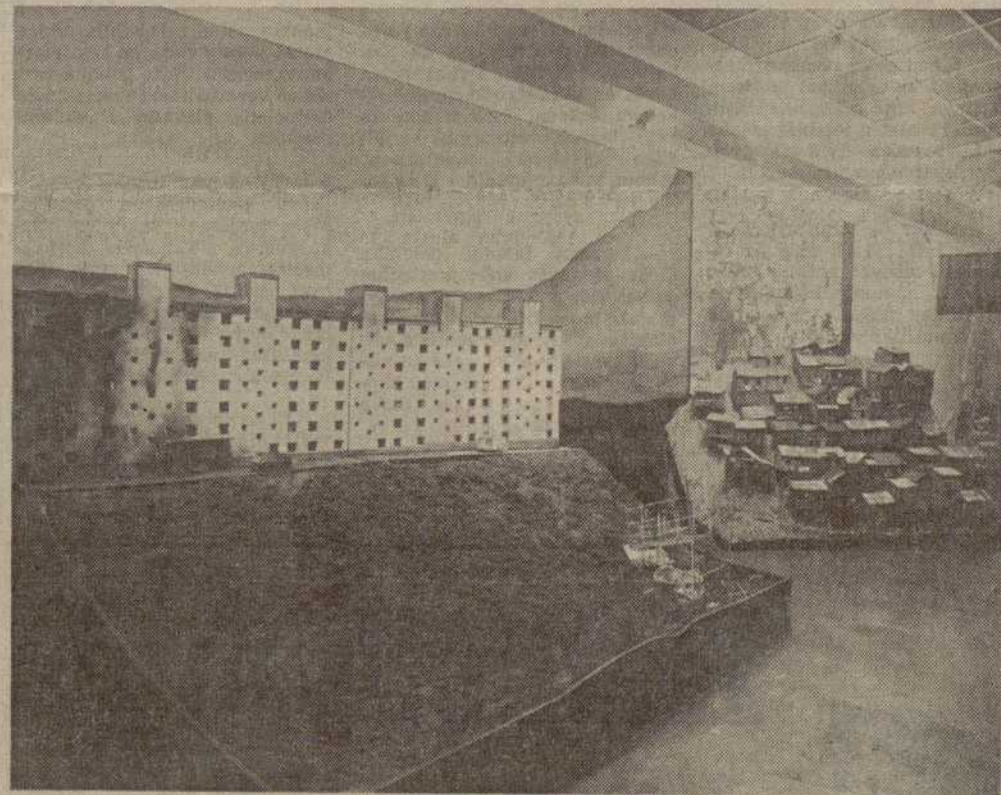
Keskuskomitean ranskalainen johtaja Georges Boudaille, joka toimii koko biennaalin sieluna, myöntää, että tarkoituksena ei ole pystyttää mitään taiteen markkinoita tai haalia kokoon tyylivalikoimaa. Täällä tarjotaan informaatiota, tietoa siitä taiteesta, jota alle 35-vuotiaat tällä hetkellä tekevät. Tämä tieto on enimmäkseen kyselemistä ja herättää katsojassakin kysymyksiä.

Valitsijamiehistö on itse va-
kuuttunut siitä, että heidän omaa joukkoaan on pakko uudistaa usein. Siihen kuuluvat kriitikot esittelevät aina tehokkaammin omien maittensa valioita kuin paraskaan postissa lähetetty materiaalivalikoima. Näin on tällä kertaa päässyt mukaan vain 125 taiteilijaa noin 25 maasta; monet on ollut pakko syrjäyttää.

Kun katselee esim. maalaustaitteen köyhyyttä, miltei vanhentunutta osuutta täällä — geometrisiä, yksivärisiä pintoja, support-surfacen jatkuvuutta, popin jälkimaininkeja ja käsitetaiteen kuivuutta — tajuaa tämän kutsun uusitumiseen. Jos selkeyttä ja selvänäköisyyttä ei heti huomaa teoksista, huomaa sen ainakin järjestäjien itse-kritiikistä.

Pariisissa työskentelevä sveitsiläinen Raymonde Arcier (istuu lattialla) 'äidiltään perityn' jättiläisneuleen alla.

Ruotsalaisen Anders Åbergin osallistuvaa taidetta: esikaupunkislummit muistuttavat toisiaan eri ilmiansuunnilla. Tässä esimerkki pohjoismaista ja latinalaisesta Amerikasta.

NORUEGE